

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ИҚТИСОДИЁТ УНИВЕРСИТЕТИ

«ТАСДИҚЛАЙМАН»

Илмий ишлар ва инновациялар
бўйича проректор
Г. Абдурахманова

2025 й. «_____» _____

“ИҚТИСОДИЁТ НАЗАРИЯСИ” КАФЕДРАСИ
13.00.02 – “Таълим ва тарбия назарияси ва методикаси”
ихтисослиги бўйича таянч докторантурага кириш имтихони

ДАСТУРИ

ТОШКЕНТ – 2025

Таянч докторантура, докторантурага кирувчилар учун 13.00.02 “Таълим ва тарбия назарияси ва методикаси” ихтисослиги фанидан кириш имтихонларини ўтказиш дастури ТДИУ Кенгашининг 2025 йил «30» 10 даги 3-сон қарори билан тасдиқланган.

Дастур Тошкент давлат иқтисодиёт университети “Иқтисодиёт назарияси” кафедрасининг 2025 йил “26.” 09 даги 3-сонли йиғилишида муҳокама қилинган ва тавсия этилган.

Кафедра мудирининг Х.С. Асатуллаев

Тузувчилар:

М.Ф. Ҳақимова

– ТДИУ, “Иқтисодиёт назарияси” кафедраси профессори, педагогика фанлари доктори

Ш.Э. Мамаражабов

– ТДИУ, “Иқтисодиёт назарияси” кафедраси профессори, педагогика фанлари номзоди

Такризчилар:

1. З.К.Исмаилова

– ТИҚХММИ, “Профессional таълим” кафедраси профессори, педагогика фанлари доктори

2. Н.С. Файзуллаева

– ТДИУ, “Иқтисодиёт назарияси” кафедраси профессори, педагогика фанлари номзоди

КИРИШ

Замонавий глобаллашув шароитида талабаларни касбий-ижодий қобилиятларини ривожлантиришнинг педагогик асосларини индивидуаллаштириш ва компетенциявий ёндашувлар интеграцияси асосида замонавий ахборот-коммуникация технологияларини жорий этишнинг назарий асосларини такомиллаштириш бўйича илмий тадқиқот ишлари олиб борилмоқда. Хусусан, бўлажак педагогларни ижодкорлик руҳида тарбиялашнинг педагогик асосларини такомиллаштириш, талабаларни инновацион ёндашувлар асосида тарбиялашни замон талаблари асосида ривожлантириш, тарбия жараёнини медиатеchnологиялар воситасида ташкил этишнинг дидактик таъминотини такомиллаштириш бўйича илмий тадқиқотлар ишларига алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Мамлакатимиз олий таълим муассасалари талабаларининг креатив салоҳиятини ошириш, касбий ижодий қобилиятларини ривожлантириш, мустақил фикрлаш қобилиятларини шакллантириш, ўқув режа, дастур ва адабиётларни яратиш тизимини янада такомиллаштиришнинг ҳуқуқий-меъёрий асослари яратилди, таълим тизимини моддий-техник базаси ривожлантирилди. Бўлажак мутахассислар учун олий таълим муассасасида таълим олиш жараёни – педагогик фаолиятни муваффақиятли амалга оширишда касбий жиҳатдан аҳамиятли саналган сифат, билим, кўникма ва малакаларни ривожлантириш ҳамда ўз-ўзини такомиллаштиришнинг энг мақбул даври ҳисобланади.

Республикаимиз олий таълим тизимида мутахассисларни тайёрлаш тизимини замон талаблари даражасида қайта ташкил этиш мақсадида иқтисодий таълимнинг халқаро андозаларидан самарали фойдаланиш долзарб аҳамият касб этмоқда. Чунки, дунёнинг ривожланган ва бозор иқтисодиёти амал қилаётган мамлакатларнинг деярли барчаси янги механизмнинг кескин ўзгаришларига мослаша оладиган ва ҳар қандай шароитда рақобатлаша оладиган мутахассисларни тайёрлаш борасида замонавий иқтисодий таълим тизимига эгадирлар.

Мамлакатимизда сўнгги йилларда олий таълим муассасаларида олий таълимдан кейинги таълим тизимини янада такомиллаштириш, касбий инновацион фаолиятга тайёрлашнинг яхлит тизимини яратиш, янгиликка интилувчан, инновацион фаолият билан шуғуллана оладиган юксак салоҳиятли кадрларни тайёрлаш, инновацион фаолиятни такомиллаштириш, касбий фаолият йўналишлари қамровини кенгайтириш, касбий инновацион фаолиятларни ривожлаштириш ҳамда моддий-техника базани кенгайтиришнинг меъёрий ҳуқуқий асослари яратилмоқда. “...Иқтидорли ва истеъдодли ёшларни қўллаб-қувватлаш ҳамда рағбатлантириш”, “...Салоҳияти ва ўзига хос хусусиятидан келиб чиқиб, халқаро рейтингларга киритиш бўйича 5 йилга мўлжалланган мақсадли дастурларни ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш”¹ устувор вазифа сифатида белгиланди.

¹ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги ПФ-60-сонли “2022 — 2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида”ги Фармони.

Бугунги кунда мамлакатимиз педагог олимлари ва амалиётчилари томонидан илмий асосланган илғор таълим технологиялари ва ахборот технологияларини ишлаб чиқиш ва уларни таълим-тарбия жараёнига жорий этиш, меъёрий ҳужжатларни такомиллаштириш, таълим сифатини яхшилаш бўйича тадқиқотлар олиб борилмоқда. Олий таълим тизимини ижтимоий соҳа ва иқтисодиёт тармоқлари эҳтиёжларидан келиб чиққан ҳолда, фан, таълим ва ишлаб чиқаришнинг мустаҳкам интеграциясини таъминлаш асосида таълим сифатини яхшилаш, илмий ва инновацион фаолиятни самарали ташкил этиш, халқаро ҳамкорликни ривожлантириш, таълимда инновацион фаолият, тадқиқот натижаларини амалиётга кенг жорий этиш, илмий ишланмаларни тижоратлаштириш, илмий-тадқиқот ишларига иқтидорли ёшларни жалб этишга оид илмий изланишларга эътибор қаратилмоқда.

Мамлакатимизда ҳам меҳнат бозори ва иш берувчиларнинг эҳтиёжларига жавоб берадиган мутахассисликлар бўйича юқори малакали кадрлар тайёрлаш ҳамда ишга жойлаштириш борасидаги ишларни такомиллаштириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилган. Ушбу вазифаларни илмий-назарий жиҳатдан ҳал этишда олий таълимда бакалавриат таълим йўналишларининг умумкасбий ва ихтисослик фанларидан тузилган фан дастурлари мазмуни ҳозирги замон инновацион ва педагогик технологиялари ёрдамида тегишли мутахассисликка оид амалий масалаларни ечиш бўйича ўқитишни мақсад қилиб қўйган. Бу эса олий таълимда фанлараро интеграцияни таъминлаш имкониятларидан унумли ва мақсадли фойдаланиш таълим жараёни самарадорлиги, кадрлар тайёрлаш сифатини оширишга ижобий таъсир қилишини кўрсатади.

Таълим сифатини янада такомиллаштириш, узлуксиз таълим тизимининг барча босқичларида ўқитиш сифатини таъминлаш, етук мутахассисларни тайёрлаш тизимини тубдан такомиллаштириш, ушбу йўналишдаги ўқув дастурларининг узвийлиги ва узлуксизлигини таъминлаш ҳозирги пайтда давр талабига айланиб бормоқда.

Ушбу дастур олий таълимдан кейинги таълимда илмий педагогик кадрларни тайёрлаш жараёнининг таркибий қисми бўлиб, замонавий мутахассисларни касбий фаолиятида фойдаланиш учун уни ўзлаштиришга қаратилган. Олий таълимдан кейинги таълимда бўлган босқичларда орттирилган билимларга таянган ҳолда олий таълим муассасасида педагогика фанини янада чуқурроқ эгаллаш ва танланган касбига йўналтирилган ҳолатда ўзлаштиришни кўзда тутди.

Дастур 13.00.02 – “Таълим-тарбия назарияси ва методикаси” ихтисослиги паспортига тегишли бўлган барча масалаларни ўз ичига камраб олади.

Малакавий имтиҳон дастури 13.00.02 – “Таълим-тарбия назарияси ва методикаси” ихтисослиги бўйича педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD) илмий даражасига талабгорлар учун мўлжалланган.

ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ НАЗАРИЯСИ ВА МЕТОДИКАСИ

1-Мавзу. Ўзбекистон Республикасида профессионал таълим шаклланишининг ўзига хос жиҳатлари

Глобаллашув шароитида профессионал таълим шаклланишининг ўзига хос жиҳатлари. Ўзбекистон Республикасида профессионал таълимнинг ривожланиши. Фаннинг мақсади ва вазифалари. Касбий таълим методикаси, методология, метод тушунчаларнинг мазмуни. Касбий таълимнинг мазмуни. Иқтисодий фанларни ўқитишда фойдаланиладиган асосий тушунчалар моҳияти. Иқтисодий тоифа ва тушунчаларни баён этиш методикаси.

2-Мавзу. Таълим-тарбия назарияси ва методикасининг мазмуни, мақсади ва вазифалари

“Таълим тўғрисида”ги Қонун (Ўзбекистон Республикасининг янги тахрирдаги Қонуни) таълим назарияси ва методологиясининг асоси сифатида. Юқори малакали кадрлар тайёрлашга қўйиладиган талаблар. Кадрлар тайёрлашдаги касбий-малакавий ўзгаришлар. Таълим мазмуни ҳақида тушунча. Таълим мазмунини белгиловчи объектив ва субъектив омиллар. Таълимда шахсий хусусиятларни ҳисобга олиш. Таълим тизимининг босқичлари, турлари. Мамлакатни модернизация қилиш шароитида касбий таълим жараёнининг моҳияти ва тузилиши. Касб таълимининг асосий компонентлари – таълим мазмуни, ўқитиш, тарбиялаш, касбий билим, малака, кўникмалар.

3-Мавзу. Ўзбекистонда Республикасида таълим тизими

Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Қонуни ва унда ҳар томонлама баркамол, малакали мутахассисларни тарбиялаб вояга етказиш жараёнининг моҳияти. “Ёшларни кўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили” Давлат дастури ва унда амалга ошириладиган вазифалар. Тараққиётга эришиш учун рақамли билимлар ва замонавий ахборот технологияларини эгаллаш зарурлиги. Мамлакатда илм-фанни янада раванг топтириш. Ёшларни чуқур билим, юксак маънавият ва маданият эгаси этиб тарбиялаш.

4-Мавзу. Касбий таълимнинг умумий асослари

Ўқитиш жараёнининг моҳияти ва қонуниятлари. Ўқитишнинг психологик асослари. Ўқувчи-талабаларнинг ўқув фаолияти. Ўқув фаолиятининг тузилиши. Ўқув фаолиятини шакллантириш. Ўзлаштириш жараёни. Ўзлаштириш даражаси. Таълимни ташкил этиш шакллари ҳақида тушунча бериш. Дарсга бўлган талаблар ҳақида. Анъанавий ва ноъананавий дарсларни ташкил этиш услубиёти. Дарс жараёнида талабаларни ўзлаштириш кўрсаткичларини таҳлил қилиб бориш. Дарс турлари ва уларнинг тузилиши.

4-Мавзу. Таълим тизимида бошқарув фаолиятини ташкил қилиш шарт – шароитлари, тамойиллари ва усуллари

Бошқарув фаолиятининг илмий асослари, ўқув-тарбия жараёнини бошқариш тамойиллари, усуллари ва воситаларини ўрганиши. Ўқитувчи-педагогнинг хусусий фанлар асосларини ўқитишга йўналтирилган амалий машғулотлар жараёнини ноанъанавий шаклларда ташкил этиш, таълим жараёнини мукаммал андоза асосида лойиҳалаш, мазкур лойиҳалардан оқилона фойдалана олиш, амалий машғулот жараёнида таълим олувчининг назарий билимларини пухта ўзлаштириш, уларда амалий кўникма ва малакаларга эришувини таъминлашда бошқарувнинг роли.

5-Мавзу. Тарбиянинг келиб чиқиши

Ижтимоий тузумларда таълим-тарбия ва унинг мазмуни. Жаҳон педагогика фанининг тараққиёт босқичлари. Қадимги Юнонистон ва Рим давлатларида таълим–тарбия, педагогик қарашлар. Жаҳон педагогика фани ривожланишига ҳисса қўшган буюк педагогларнинг ижтимоий педагогик фаолиятлари ва педагогик қарашлари.

6-Мавзу. Таълим - тарбиянинг назарий асослари

Таълим турлари, шартлари ва механизмлари. Ўқув фаолиятининг психологик моҳияти. Ўқув фаолиятининг беш элементи. Ўқиш мотивлари. Билимларни ўзлаштириш жараёни ва унинг психологик компонентлари. Таълимнинг ноанъанавий усуллари. Таълим ва ривожланиш муаммосига доир назариялар. Мустақил тафаккурни ривожлантириш. Педагогик технологиялар. Кўникма ва малакаларни шакллантириш. Ўқув фаолиятини бошқариш. Тарбия мақсадлари, усуллари ва ёндашувлари. Ривожлантирувчи таълим. Хулқ-атвор ва одатни шакллантириш - шахсни тарбиялашнинг асосий йўналиши сифатида.

7-Мавзу. Шахс шаклланишининг умумий қонуниятлари

Шахс ҳақида тушунча. Шахснинг шаклланишига таъсир этувчи омиллар. Биологик омилнинг шахс тараққиётидаги ўрни. Ижтимоий омил ва унинг шахс шаклланишига таъсири. Мақсадга мувофиқ олиб бариладиган таълим-тарбия. Ўз-ўзини тарбиялаш. Шахс шаклланишида қарама-қаршиликларни ўрни. Ички ва ташқи қарама-қаршилик.

8-Мавзу. Иқтисодий ривожланган хорижий давлатларда таълим тизими

Ривожланган давлатлар Германия, Англия, Францияда таълим тизимининг тузилиши ва ўзига хос хусусиятлари. Ривожланган хорижий давлатлардаги таълим-тарбия, мактаб ва маориф тараққиётининг асосий йўналишлари. АҚШ да таълим тизимининг тузилиши. Таълим босқичлари. Япония таълим тизимининг таркиби, боғчалар, бошланғич мактаб, кичик ўрта мактаб, юқори ўрта мактаб, олий таълим тизими. Бу давлатлардаги таълим тизимининг ютуқлари ва

камчиликлари. Ривожланган хорижий давлатлар ва Мустақил Ўзбекистон Республикаси таълим тизимидаги ўзаро уйғунлик масалалари.

9-Мавзу. Иқтисодий таълим тизимида кейс технологияларидан фойдаланиш. Лойиҳа методи, мақсад ва вазифалари

Кейс-стади методини келиб чиқиш тарихи. Кейс технологиясининг тузилиши, турлари. Кейс технологиясининг мазмуни, мақсади. Ўқув жараёнида кейсларни ишлаб чиқиш ва унинг асосида талабаларнинг фаолиятини ташкил этиш маҳорати. Иқтисодий таълим тизимида кейс технологияларидан фойдаланиш. Чет эл таълим тизимида кейс технологиялари. Кейс технологиясининг долзарблиги ва аҳамияти.

Лойиҳа методи, унинг мазмуни ва мақсади. Лойиҳанинг турлари. Лойиҳа методини ишлаб чиқиш қоидалари. Олий таълим тизимида лойиҳа методидан фойдаланишнинг аҳамияти. Иқтисодий таълим тизимида лойиҳа технологиялари. Ўқув жараёнида лойиҳа методини қўллаш маҳорати. Чет эл таълим тизимида лойиҳа методидан фойдаланиш амалиёти.

10-Мавзу. Касбий фанларни ўқитиш услубиёти

Касб таълими методларининг умумий тавсифномаси. “Метод”, “Методика”, “Методология” тушунчалари. Таълим методлари классификацияси. Ўқитиш усулининг таълим технологиясидаги ўрни ва роли. Сухбат, оғзаки, машқ, кўргазмалилик, маъруза, ҳикоя, видеоусул, китоб билан ишлаш, лобаратория, ишбилармон ўйинлар, баҳс, мунозара, муаммоли усул, тестлар усули, лойиҳалар усули. Таълим олувчиларнинг ўқув, билим фаолиятини ташкил этиш. Таълим олувчиларнинг билим, кўникма ва малакаларини назорат қилиш. Таълим мезонларини танлаш.

11-Мавзу. Педагогик бошқарув ва педагогнинг маҳорати

Педагоглар касбий маҳоратининг асосий компонентлари. Ўқувчилар гуруҳларида ўзаро муносабатларни бошқариш. Таълим жараёнида ўқувчи-талабаларнинг индивидуал-психологик хусусиятларини инобатга олиш. Ўқувчиларнинг ўзига хос психологик хусусиятлари. Мактабга ижтимоий-психологик мослашув йўллари. Ўқувчилар интеллектуал ривожланишида кичик мактаб даврининг аҳамияти. Талабалар гуруҳий фаолиятини ташкил этиш. Ўқув жараёни давомида юзага келадиган муаммолар. Таълим жараёнини бошқаришда гуруҳнинг ва ўқувчи-талабаларнинг хусусиятларини ҳисобга олиш.

12-Мавзу. Профessional таълим муассасида тарбиявий ишлар назарияси ва амалиёти

Профessional таълим муассасаларида тарбия жараёнининг моҳияти ва вазифалари. Тарбия жараёнининг жамият тараққиётидаги роли. Тарбиявий ишлар назарияси. Буюк алломаларни тарбия соҳасидаги педагогик фикрлари, тажрибалари. Тарбия жараёнини тарбияланувчиларнинг қизиқишлари, имкониятлари, талаб ва таклифларини ҳисобга олиб ташкил этиш. Тарбиянинг

мураккаб жараён эканлиги ва унинг миллий ғоя, миллий мафкурага боғлиқлиги. Ўқув юрти, оила, маҳалла ва жамоатчиликнинг биргаликдаги тарбиявий ишларини такомиллаштириш вазифалари. Профессional таълим муассасаси – баркамол авлодни тарбиялаш тизимининг бош бўғини. Маънавий-ахлоқий тарбиянинг вазифалари. Одоб-ахлоқ асослари. Талаба-ёшларда маънавий-ахлоқий одатларни тарбиялашнинг вазифалари.

13-Мавзу. Касб таълими жараёнида турли педагогик услубларни қўллаш

Ҳозирги замон ўқитиш воситаларининг яратилиши, тавсифномаси. Ўқитиш воситаларининг ривожланиш истикболлари. Таълимий фикрлашни ривожлантириш. Анъанавий ва ноанъанавий дарс бериш услублари. Америкача ва инглизча мунозара. Кичик гуруҳларга бўлиб ишлаш, дебатлар, баҳс мунозараларни ташкил этиш усуллари. Дарсларни аниқ йўналтирилган саволлар асосида олиб бориш услуби. Гуруҳларни жуфтлик ёки кичик гуруҳларга бўлиб дарс ўтиши услуби. Дарс жараёнида моделлаштирувчи ўйинларни қўллаш. Моделлаштирувчи ўйин усулининг афзалликлари.

14-Мавзу. Тарбия назарияси

Тарбия жараёнининг моҳияти ва вазифалари. Тарбия жараёнининг жамият тараққиётидаги роли. Баркамол шахсни шаклланишида тарбия усуллари ва турларининг аҳамияти. Тарбия назарияси. Буюк алломаларнинг тарбия соҳасидаги педагогик фикрлари, тажрибалари. Тарбия методлари. Ўқитувчи-педагог ижодий фаолият эгаси. Тарбия жараёнини тарбияланувчиларнинг қизиқишлари, имкониятлари, талаб ва таклифларини ҳисобга олиб ташкил этиш. Тарбияланувчиларни миллий ғоя, миллий мафкура руҳида тарбиялаш, виждон ва уни тарбиялаш, меҳнат тарбияси, ақл тарбияси, эркин фикрлаш руҳида тарбиялаш, одоб-ахлоқ асослари. Тарбия методларини оптимал танлаш ва самарали қўллаш шартлари. Тарбия методларини такомиллаштириш.

15-Мавзу. Таълимнинг замонавий ташкилий шакллари

Таълим шаклларининг тарихан пайдо бўлиши, дарс-таълимнинг асосий шакли. Дарсга қўйилган асосий талаблар, дарс самарадорлигини ошириш омиллари. Дарс турлари. Маъруза ва семинар дарслари. Экскурсия. Лаборатория. Такрорлаш ва умумлаштириш дарслари. Таълимни ташкил этишнинг шакллари танлаш усул ва услублари. Ўқув жараёнида талабалар мустақил ишини ташкил этишнинг услублари. Курс иши, илмий доклад-мустақил изланишнинг асосий шаклидир.

16-Мавзу. Касб таълимида маъруза ва унга қўйиладиган асосий талаблар

Олий таълимни ташкил этиш шакллари. Маъруза ва унга қўйиладиган асосий талаблар. Маърузаларнинг турлари. Кириш маърузаси, якунловчи маъруза, обзорли маъруза. Маърузанинг функциялари, маърузада реал фактлар маълумотларнинг ўрни. Маърузани баён қилиш услублари. Маъруза матнини

тайёрлашга қўйиладиган асосий талаблар. Маърузада индуктив ва дедуктив услубларни қўллашнинг аҳамияти. Маъруза жараёнида педагогнинг касбий маҳорати.

17-Мавзу. Таълим муассасасини бошқариш

Педагогик жамоа – ўқув муассаси бошқаришнинг объекти. Педагогик бошқариш тушунчаси. Ўқув-тарбиявий жараёни бошқариш. Педагогик фаолиятни фаоллаштириш. Педагогик фаолиятни бошқариш дастури. Ахборотларни қабул қилиш ва уларнинг таҳлили. Раҳбар ва унинг шахси: маънавий етуклиги, интизом ва меҳнатга бўлган муносабати, билим даражаси, ташкилотчилик қобилияти, бошқариш самарадорлигини ташкил қила олиш қобилияти. Шахс ривожланишини ҳаракатга келтирувчи куч. Таълим муассасаси бошқарувининг педагогик йўналтирилганлиги. Бошқарув фаолиятини амалга оширишда маркетинг. Таълим тизимини бошқариш структураси.

18-Мавзу. Таълим назарияси. Таълим методлари. Таълим тамойиллари

Дидактика-педагогиканинг таълим назарияси ва амалиёти асосларини ўргатувчи бўлим. Мутахассислар тайёрлаш миллий дастурида таълимга янгича ёндашиш. Таълимни ижтимоий- иқтисодий тараққиётнинг ҳаракатлантирувчи кучига айлантириш ғояси. Таълимнинг жараёнлилиги. Таълим методи, таълимнинг мақсади ва вазифаларига боғлиқлиги. Методларни ўқувчиларнинг ёшига, таълимнинг мазмунига ва функцияларига қараб танлаш. Таълим воситалари. Таълим методларини таълимнинг мақсади ва вазифаларига боғлиқлиги. Таълим воситалари. Дидактик ўйинлар.

19-Мавзу. Ўз-ўзини бошқариш педагогикаси

Ўз-ўзини бошқариш ва тарбиялаш ахлоқий сифатлардан бири эканлиги. Ўз-ўзини бошқаришнинг мутахассис шахсини шакллантиришдаги ўрни. Иродавий сифатлар: ўз-ўзини тутати билиши ва ички қайғуриши. Мутахассис характеридаги одатлар: ижодкорлик, хушчақчақлик, маданиятлилик, хушмуомалалик. Мутахассис ўз ижодий фаолиятини бошқаришининг йўналишлари: ўз-ўзини танқид, ишбилармонлик, ҳаёлий ижодкорлик, ташаббускорлик, бошланган ишни ниҳоясига етказиш ва ўз устида ишлаши. Ўз-ўзини бошқаришнинг илмий ва педагогик асослари.

20-Мавзу. Таълим методлари

Таълим методларининг умумий тавсифномаси. Оғзаки метод, китоб билан ишлаш, кўргазмали метод, амалий метод ва уларнинг таърифи. Ўқитишнинг репродуктив ва муаммоли-изланиш методлари. Назарий таълим методлари. Таълим оловчиларнинг ўқув-билиш фаолиятини ташкил қилиш методи. Ўқув фаолиятига қизиқтириш ва рағбатлантириш методи. Ишлаб чиқариш таълими методи. Меҳнат фаолиятининг ҳаракатларини кўрсатиш методи. Машқлар ва мустақил ишлаш. Ишлаб чиқаришда фаоллик методи. Таълим оловчиларнинг билим, кўникма ва малакаларини назорат қилиш. Назарий таълимда таълим

олувчиларнинг билим ва кўникмаларини тест орқали текшириш. Таълим методларини танлаш.

21-Мавзу. Таълим мазмуни

Ўзбекистонда таълимнинг асосий мазмуни. Таълимнинг давлат таълим стандарти. Таълимнинг барқарор даражасини таъминлаш. Ўқув юкларининг меъёрига келтирилиши. Таълим олувчилар билимини баҳолаш мезонларининг ишлаб чиқилиши. Ўқув-тарбия жараёнини педагогик ва ахборот технологиялари билан таъминланиши. Битирувчилар малакасига нисбатан меъёрлар ва талабларнинг белгиланиши. Кадрларнинг мақсадли ва сифатли тайёрлаш учун таълим, фан, ишлаб чиқаришнинг самарали интеграциясини таъминланиши. Таълим мазмуни тузилмасининг макродаражаси. Умумтаълим ва касбий тайёргарлик. Микродаражадаги ўқитиш мазмунининг тузилмаси.

22-Мавзу. Касб таълими жараёни

Педагогик жараённинг моҳияти ва тузилиши. Касб таълими жараёнида мазмун, ўқиш, ўқитиш, тарбиялаш асосий боғловчи компонент эканлиги. Илмий билимларни эгаллаш. Муайян фанлар ўртасидаги боғланишларни идрок қилиш, уларни изоҳлай билиш, мустақил равишда умумлаштириш. Касбий таълимнинг тамойиллари. Асосий йўналишдаги ривожланган техника ва илмий ўқитиш. Иш жараёнида соҳавий билимлар ва уларни фанда қўлланилиши. Педагогик жараёни лойиҳалаш. Лойиҳалашнинг объекти ва муаммолари. Педагогик лойиҳалашнинг умумий алгоритми. Таълим олувчиларнинг ўқув фаолиятини ташкил этиш. Ўқув материални қабул қилиш. Ўқув материални самарали ўзлаштиришнинг ички шароитлари. Касб таълими жараёнида шахсий малакавий билимлар олиш. Шахсий маълумот мазмуни. Малакали ривожланишнинг субъектив мониторинги. Таълим олувчиларнинг малакавий ривожланишини шахсий мўлжалга олиш технологияси. Касбий таълимнинг самарадорлик мезони.

23-Мавзу. Оилада тарбия асослари. Ҳозирги замон ўзбек оилаларидаги тарбиянинг хусусиятлари

Оилада бола тарбияси. Оилани мустахкамлаш тўғрисидаги Давлат ва ҳукумат ғамхўрлиги. Буюк мутафаккирлар оила тарбияси ҳақида. Оила тарбиясида миллий анъаналар ва умуминсоний кадриятлардан фойдаланиш. Оила-умуминсоний кадрият ва жамиятнинг бирламчи асоси сифатида. Оилада ҳаёт, унинг урф-одатлари, анъаналари, фуқаролик етуқлиги ва маданий муносабатларнинг тарбия жараёни ва натижаларига таъсири. Оилада бола ҳаётини уюштириш: кун тартиботи, мажбуриятлари, талаблар, болаларнинг уй меҳнатида иштирок этиши.

24-Мавзу. Таълимни ташкил қилиш тизими

Таълимни ташкил қилиш ва уни такомиллаштиришнинг зарурлиги. Таълимни ташкил қилиш ва уни бошқариш ҳақида умумий тушунча. Бошқарув

функцияси ва унинг мазмуни: мотивация (қизиқиш уйғотиш) мақсадни белгилаш, педагогик таҳлил, режалаштириш ва бажарилишини ташкил этиш, назорат, тартибга солиш ва ўзгартиришлар киритиш. Педагогик жараёни ташкил қилиш ва бошқариш принциплари. Бошқарувнинг мақсади, мазмуни, методлари, шакллари ва усуллари.

Профессионал таълим муассасалари узлуксиз таълимнинг таркибий қисми сифатида. Педагогик кенгаш – ўқув юртини жамоа бўлиб бошқаришнинг Олий органи. Ўқув юртининг педагогик жамоаси ва унинг фаолияти. Ўқув юртининг ички назорати: функцияси, принциплари, шакл ва методлари. Метод бирлашмалар, ўқув-методик кенгашлар ва уларнинг фаолияти.

25-Мавзу. Дидактика – таълим назарияси

Дидактика ҳақида тушунча. Дидактиканинг предмети ва асосий вазифалари. Дидактиканинг асосий категориялари. Таълим мазмуни ҳақида тушунча. Таълим мазмунини белгиловчи объектив ва субъектив омиллар. Таълимнинг икки томонлама жараён эканлиги, таълим жараёнининг асосий таркибий элементлари, мақсадлари, вазифалари, услублари. Таълим – билиш фаолиятида воқеликни билишнинг махсус шакли эканлиги. Мустақилликни мустаҳкамлаш таълимнинг моҳияти – мазмуни эканлиги.

Таълим қонуниятлари: таълимнинг жамият эҳтиёжларига боғлиқлиги, таълимда маълумот бериш. Таълим қоидалари ҳақида тушунча. Таълимнинг илмийлиги. Таълимда узвийлик ва изчиллик. Таълимда онглилик ва фаоллик. Таълимнинг кўрсатмалар бўлиши. Таълим тизимини демократлаштириш ва инсонпарварлаштириш. Таълимда шахсий хусусиятларни ҳисобга олиш.

26-Мавзу. Таълим тизимини бошқаришнинг илмий асослари ва стратегияси

Таълим тизимини бошқариш. Бошқарувнинг кўп илм талаб этишлиги. Бошқаришнинг илмий асослари ва умумий қоидалари. Бошқариш стратегияси ва унинг асосий вазифалари. Таълим муассасасининг мақсадларга эришиш стратегиясини ишлаб чиқиш. Стратегияни татбиқ этиш ва амалий қўллаш. Таълим тарбия жараёнини баҳолашнинг инновацион йўналишларини ўрганиш.

27-Мавзу. Таълим муассасасида ўқув-тарбия жараёнини бошқариш асослари

Ўқув-тарбия жараёнини лойиҳалаш ва бошқариш воситалари. Лойиҳалашни иқтисодий таъминаш ва амалга оширишни ташкил этиш масалалари. Давлат таълим стандартларининг ташкилий бошқарув функцияси. Таълим сифатини бошқариш. Ўқитиш сифатига ва мутахассис кадрларни тайёрлашга қўйиладиган талаблар, уларга таъсир этувчи омиллар. Аккредитация ва аттестация қилишнинг аҳамияти ва уни ташкил этиш асослари. Ташқи аттестация ва ўз-ўзини аттестациялашнинг мазмуни. Мустақил таълимни бошқариш. Таълим-тарбия жараёнини назорат қилиш.

28-Мавзу. Олий таълим жараёни

Педагогик жараённинг моҳияти ва тузилиши. Олий таълим жараёнида мазмун, ўқиш, ўқитиш, тарбиялаш асосий боғловчи компонент эканлиги. Илмий билимларни эгаллаш. Муайян фанлар ўртасидаги боғланишларни идрок қилиш, уларни изоҳлай билиш, мустақил равишда умумлаштириш. Таълимнинг тамойиллари. Асосий йўналишдаги ривожланган техника ва илмий ўқитиш. Иш жараёнида соҳавий билимлар ва уларни фанда қўлланилиши. Педагогик жараёни лойиҳалаш. Лойиҳалашнинг объекти ва муаммолари. Педагогик лойиҳалашнинг умумий алгоритми. Таълим олувчиларнинг ўқув фаолиятини ташкил этиш. Ўқув материални қабул қилиш. Ўқув материални самарали ўзлаштиришнинг ички шароитлари. Олий таълим жараёнида шахсий малакавий билимларни олиш. Шахсий маълумот мазмуни. Малакали ривожланишнинг субъектив мониторинги. Таълим олувчиларнинг малакавий ривожланишини шахсий мўлжалга олиш технологияси. Касбий таълимнинг самарадорлик мезони.

29-Мавзу. Маъруза ва семинар машғулотларини ташкил этиш услубиёти

Маъруза, унинг ўқув жараёнида тутган ўрни ва унга қўйиладиган талаблар ҳақида. Олий таълим тизимида қўлланиладиган маъруза турлари. Семинар дарси ва унинг ўқув жараёнида тутган ўрни. Семинар ва амалий-тажриба ишлар шаклидаги машғулотлар. Семинар дарсини технологик ёндашув асосида ташкил қилиш. Семинар дарсининг турлари ва функциялари.

30-Мавзу. Ўқув жараёнида талабалар мустақил ишларини ташкил этиш

Ўқитишнинг асосий шакллари маъруза, семинар, амалий машғулотлар, лаборатория ишлари, маслаҳат дарси аудиторияда ташкил этилиши. Уларни ташкил этиш мавзулар мураккаблиги даражасига, бериладиган ахборот миқторига кўра аввалдан режалаштирилиши, ўқув соатлари ажратилиши. Билим олиш, махсус малакага эга бўлиш, талабаларини дунёқарашини шакллантиришда аудиторияда ўтиладиган дарсдан ташқари талабалар томонидан бажарилган мустақил ишларнинг аҳамияти. Талабалар мустақил ишини ташкил қилиш шакллари, мустақил ишларнинг турлари, мустақил таълимни ташкил этишда талабалар вақтини тўғри тақсимлашнинг аҳамияти.

31-Мавзу. Тадқиқотларнинг илмий-техник ва иқтисодий самарадорлиги

Ривожланган хорижий давлатлар таълим тизимидаги ҳозирги йўналишлари. Хорижий давлатлардаги бакалавр ва магистрларни тайёрлашни бошқариш тажрибаси. Халқаро ҳамкорлик ва битимлар. Ривожланган мамлакатларда олий таълимни молиялаштириш. Хорижий олий таълим муассасасида тижорат фаолияти. Хорижий олий таълим муассасаларини молиялашнинг ўзига хос жиҳатлари.

32-Мавзу. Касбий таълим жараёнида ўқитишни ташкиллаштиришнинг назарий асослари

Ўқитиш жараёнининг моҳияти ва қонуниятлари. Ўқитишнинг психологик асослари. Ўқувчиларнинг ўқув фаолияти. Ўқув фаолиятини тузилиши. Ўқувчиларнинг ўқув фаолиятини шакллантириш. Ўзлаштириш жараёни. Ўзлаштириш даражаси. Ўқитиш мақсадлари. Мутахассис модели ўқитиш мақсадларини белгилашнинг асоси сифатида. Ўқитиш мақсадларини белгилаш йўллари. Мақсадлар таксономияси. “Билимлар иқтисодиёти”, “Касбий компетентлик” фанлари мавзулари бўйича ўқитиш мақсадларини белгилаш методикаси.

33-Мавзу. Касбий фанларни ўқитишда индивидуллаштирувчи ва дифференциаллаштирувчи ўқитиш технологиялари

Ўқитишни индивидуллаштириш ва дифференциаллаштириш моҳияти. Психологик-педагогик ташҳис (диагностика) индивидуллаштириш ва дифференциаллаштиришнинг асосидек. Иқтисодий фанларни ўқитишда индивидуллаштириш ва дифференциаллаштириш технология-модулли ўқитиш технологиясининг ўрни. Иқтисодий фанларни модулли ўқитиш технологияси асосида ўтказиш. Модулли ўқитиш технологияси мазмунини танлаш.

34-Мавзу. Таълимни рақамлаштириш шароитида иқтисодий таълимда инновацион технологиялар

Таълим тизимида педагогик ва инновацион технологияларнинг вужудга келиши. Педагогик янгиликларнинг технология деб аталиши. Таълимни рақамлаштириш жараёни. Педагогик технологияларнинг асосий хусусиятлари. Ғоявийлик хусусияти. Тизимлилик хусусияти. Бошқарувчанлик хусусияти. Самарадорлик хусусияти. Қайта такрорлана олиш хусусияти. Бугунги кунда педагогик технологиялар тушунчасига берилган таърифлар ва уларнинг таҳлили.

35-Мавзу. Таълимни рақамлаштириш шароитида масофавий ўқитишни жорий этиш

Масофавий таълим ҳақида тушунча. Масофавий ўқитишнинг анъанавий ўқитиш шаклларида фарқланиши. Масофавий ўқитиш ўқитувчининг вазифаларини кенгайтириши ва янгиллаши ҳақида. Ўқитилаётган курслари доимо такомиллаштириш, ижодий активлигини юқорилаштириш ва малакасини, киритилган янгиликлар ва инновацияларга мос билим жараёнини мувофиқлаштириши зарурлиги ҳақида. Масофавий ўқитишни ижтимоий аҳамиятли масалаларни ечишга таъсир этиши лозимлиги ҳақида. Масофавий ўқитишнинг ташкилий асослари. Масофавий ўқитиш назорати. Масофавий ўқитишнинг афзалликлари.

36-Мавзу. Мутахассислик фанларини ўқитишда интерфаол методлардан фойдаланиш методикаси

Ҳозирги кунда мутахассислик фанини ўқитишда замонавий педагогик технологиялардан фойдаланишнинг шакл, методлари, воситалари. Мутахассислик фанини ўқитишда замонавий педагогик технологиялардан фойдаланиш шарт шaroитлари. Мутахассислик фанини ўқитиш жараёнига замонавий педагогик технологияларни татбиқ этишнинг зарурияти, ўзига хослиги. Мутахассислик фанини ўқитишда замонавий педагогик технологиялардан фойдаланиш методикаси.

Мутахассислик фанини ўқитиш жараёнига таълим технологиясини татбиқ этишнинг ўзига хос жиҳатлари. Интерфаол методларнинг таълим ва тарбия жараёнидаги ўрни ва имкониятлари. Интерфаол методларнинг педагогик ва психологик хусусиятлари. Интерфаол метод самарадорлик омиллари. Интерфаол методларнинг мақсади. Интерфаол машғулотлар турлари. Интерфаол методларнинг босқичлари. Интерфаол метод тушунчаси ва уларнинг турлари. Замонавий педагогик технологиялар ва уларнинг таълим жараёнидаги ўрни. Интерфаол методлар тузилмаси. Интерфаол ўқитиш ва таълимни самарали ташкил этиш.

37-Мавзу. Аудиториядан ташқари шароитда тарбиявий ишларни ташкил этиш

Давлат талабларини “Таълим тўғрисида”ги Қонун (янги таҳрирдаги) ва Кадрлар тайёрлаш миллий дастур ғоялари асосида ишлаб чиқиш. Дарсдан ташқари таълимни урф-одатларимиз, миллий кадриятларимиз, республикамиз ҳудудлари талаблари асосида ташкил этиш. Аудиториядан ташқари шароитда таълим муассасалари тўғарак катнашчиларини доимий равишда фан ва маданиятнинг энг сўнгги ютуқларидан хабардор қилиб туриш, улар онгини ижобий ишлар ва тарбиявий тадбирлар билан банд қилишнинг муҳимлигини англаш. Талабаларда дарсдан ташқари вақтларида турли тўғаракларга аъзо бўлишини таъминлаш. (эстетик таълим, сайёҳлик йўналиши бўйича, экологик таълим йўналиши бўйича, талабаларни маънавий, ахлоқий йўналиш бўйича, ҳуқуқий таълим йўналиши бўйича, техник ижодкорлик йўналиши бўйича, иқтидорли ва истеъдодли ёшлар, иқтисодий таълим).

38-Мавзу. Оила, маҳалла ва таълим муассасасининг тарбиявий ишлар бўйича ҳамкорлиги

Оила ва жамоатчиликнинг тарбиявий таъсирини мувофиқлаштириш юзасидан педагогнинг фаолияти, оила ва жамоатчиликнинг тарбиявий таъсирини вазифалари, ота-оналар ва ўқув юрти билан олиб борадиган тарбиявий ишнинг оммавий шакллари. Ёшлар иттифоқининг ташкил қилиниши. “Оила, маҳалла ва таълим муассасасининг ҳамкорлиги” концепцияси ёшларни мустақиллик ғояларига садоқатли, маънавий баркамол, ватанпарвар этиб тарбиялашда муҳимлигини ўргатиш. Оиланинг юксак тарбиявий имконияти, шахслар ва ота-оналарнинг ўзига хос хусусиятлари. Ота-

оналар билан ишлаш шакллари ва усулларини танлаш йўл-йўриқлари. Таълим ва тарбия соҳасига эътиборни кучайтириш.

39-Мавзу. Шахсга жамоавий тарбиявий таъсир кўрсатишнинг шакл ва методлари

Жамоада ва жамоа орқали тарбиялаш тарбиянинг энг муҳим принципларидан бири эканлиги. Соғлом жамоа ҳар бир шахснинг қизиқишлари ва талабларини, унинг индивидуал хусусиятларини ҳисобга олиши. Жамоа – бу одамларнинг бирор бир муайян ижтимоий аҳамияти бўлган фаолият асосида бирлашувларининг ташкилий формаси. Тарбияловчи жамоада педагогик раҳбарлик ёрдамида ўзаро масъулият (ишчанлик) муносабатлари вазиятинигина эмас, балки инсонпарварлик муносабатларини ҳам вужудга келтириши.

Тарбияловчи жамоа педагоглар учун тарбия объекти бўлиши. Педагогик ишларнинг бутун моҳияти жамоаларнинг ташкилий жихатдан шакллантиришга қаратилиши. Ўзини – ўзи бошқариш органлари орқали жамоанинг пухта, бир мақсадга қаратилганлиги ва сермазмун ҳаёти ташкил этилиши.

40-Мавзу. Жамоада шахсни тарбиялаш шакллари ва усуллари

Жамоада ва жамоа орқали шахсни тарбиялаш тарбиянинг энг муҳим тамойилларидан бири эканлиги. Жамоа одамларнинг бирор-бир муайян ижтимоий аҳамияти бўлган фаолият асосида бирлашувларининг ташкилий шаклидир.

Педагогнинг вазифаси ўзини бошқара оладиган жамоани вужудга келтириш. Жамоада легал ва нелегал лидерларни ажратиб олиш. Жамоада шахсни тарбиялашда яқка тартибда ёндашиш, ёндашишни мақсадга қаратилганлиги, шахс ҳақида тушунча, шахсни тарбиялашда муҳитнинг роли, жамоада шахсни тарбиялаш усуллари, шахсни шакллантиришнинг тамойиллари. Ўқув – билиш фаолияти билан боғлиқ истиқболлар жамоа ривожланишининг барча даражаларида муҳимлиги. “Таълим берувчи – таълим олувчи” диалогидан воз кечиш ва “Таълим берувчи – гуруҳ – таълим олувчи” кўринишидаги уч томонлама ўзаро муносабатга ўтиш.

41-Мавзу. Таълимда кредит-модуль тизими

Кредит-модуль тизими тамойиллари. Кредит таълимнинг ўлчов бирлиги. Талабага йўналтирилган таълим. Талабаларнинг мобиллигини кучайтириш. Олий таълим тизимида талабалар ўқиш юқламасининг мувозанатли тақсимооти. Ўқув дастурда фанларнинг сараланиши. Кредит-модуль тизимида талабалар билимини баҳоланиши (баҳолар конвертацияси).

42-Мавзу. Олий таълим жараёнида педагогик методларни қўллаш

Ҳозирги замон ўқитиш воситаларининг яратилиши, тавсифномаси. Ўқитиш воситаларининг ривожланиш истиқболлари. Таълимий фикрлашни ривожлантириш. Анъанавий ва ноанъанавий таълим бериш услублари. Америкача ва инглизча мунозара. Кичик гуруҳларга бўлиб ишлаш, дебатлар,

баҳс мунозараларни ташкил этиш усуллари. Ўқув машғулотларни аниқ йўналтирилган саволлар асосида олиб бориш услуби. Гуруҳларни жуфтлик ёки кичик гуруҳларга бўлиб таълим ўтиши услуби. Таълим жараёнида моделлаштирувчи ўйинларни қўллаш. Моделлаштирувчи ўйин усулининг афзалликлари.

42-Мавзу. Таълим назарияси. Таълим методлари. Таълим тамойиллари

Дидактика-педагогиканинг таълим назарияси ва амалиёти асосларини ўргатувчи бўлим. Таълимга янгича ёндашиш. Таълимни ижтимоий-иқтисодий тараққиётнинг ҳаракатлантирувчи кучига айлантириш ғояси. Таълимнинг жараёнлилиги. Таълим методи, таълимнинг мақсади ва вазифаларига боғлиқлиги. Методларни таълим олувчиларнинг ёшига, таълимнинг мазмунига ва функцияларига қараб танлаш. Таълим воситалари. Таълим методларини таълимнинг мақсади ва вазифаларига боғлиқлиги. Таълим воситалари. Дидактик ўйинлар.

43-Мавзу. Ўқув-тарбия жараёнларида креатив-ижодий технологияларни қўллаш

Ўқув машғулотларида креатив-ижодий технологияларни қўллаш зарурияти. Креатив – ижодий технологияларни қўллашда ўқув мақсадини белгилаш ва мувофиқликни таъминлаш. Ўқув-тарбия жараёнларида креатив-ижодий технологияларини қўллашда педагог маҳоратининг ўрни ва роли. Замонавий инновацион креатив технологияларнинг мақсадга мувофиқлигини белгилаш омиллари. Креатив технологияларни танлашда вақт менежменти талаблари ва механизмлари. Креатив технологияларни қўллашда педагог ва талабаларни психологик хусусиятларини ҳисобга олиш. Ностандарт - креатив ғояларнинг яратилиши, шахс томонидан борликни идрок қилиниши.

44-Мавзу. Тадқиқотларнинг илмий-техник ва иқтисодий самарадорлиги

Ривожланган хорижий давлатлар таълим тизимидаги ҳозирги йўналишлари. Хорижий давлатлардаги бакалавр ва магистрларни тайёрлашни бошқариш тажрибаси. Халқаро ҳамкорлик ва битимлар. Ривожланган мамлакатларда олий таълимни молиялаштириш. Хорижий олий таълим муассасасида тижорат фаолияти. Кредит-модул тизимида асосланган хорижий олий таълим. Хорижий олий таълим муассасаларини молиялашнинг ўзига хос жиҳатлари.

45-Мавзу. XXI аср жаҳон таълим тизимидаги глобал тенденциялар

Ҳозирги замон таълим тизимларини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари. Таълим соҳасидаги халқаро ташкилотлар ва жамғармалар ишининг асосий йўналишлари. ЮНЕСКОнинг таълим соҳасини

ривожлантириш борасидаги фаолияти. Жаҳонда халқаро маданий ва таълим марказлари фаолияти. Халқаро баҳолаш дастурининг меъёрий асослари. ETS –Educational Testing Service, АҚШ таълим соҳасида тест синовии хизмати. IEA – Нидерландия ўқув ютуқларини баҳолаш халқаро Ассоциациясининг секретариати. DPC IEA - Data Processing Center IEA-Германия ўқув юртларини баҳолаш халқаро Ассоциациясининг натижаларини қайта ишлаш маркази.

46-Мавзу. Таълим муассасасининг иқтисодий фаолиятини либераллаштириш

Олий таълим муассасаларининг ривожлантиришда бюджетдан ташқари маблағлари. Олий ўқув юрти муассасаларини ташқи иқтисодий фаолиятини кенгайтириш. Таълим соҳасида солиқ сиёсатини ривожлантириш. Таълим муассасасининг бюджетдан ташқари молиявий маблағлари. Таълим муассасаларини бюджетдан ташқари фаолиятини бошқариш. Таълим соҳасида кредитлар олиш. Таълим бюджети ва мониторинг тушунчалари. Таълим муассасасини молиялаш тартиби. Таълим муассасасини молия бўлимларининг фаолияти.

47-Мавзу. Муаммоли таълимнинг моҳияти

Муаммоли вазият ва масалалар турлари. Муаммоли таълимни ташкил этишда “6 шляпа” технологиясидан фойдаланиш. Муаммоларни ечишга қаратилган органайзерлар. Дифференциал таълим таърифлари ва унинг аҳамияти. Мазмун буйича дифференциациянинг турлари. Дифференциал таълимни ташкил этишнинг шартлари. Инклюзив таълим. Командада ишлаш технологиясининг тузилиши. Ҳамкорликда ишлаш шакллари: моҳияти ва мазмуни. Ўйин технологияларнинг босқичлари. “Зигзаг” технологияси асосида ўқув жараёнини ташкил этиш.

48-Мавзу. Эвристик таълим талабаларни ижодий қобилиятларини ривожлантириш омили сифатида

Замонавий дидактикада эвристика асослари. Эвристик таълимни шаклланиш тарихий босқичлари. Таълим парадигмаларини таҳлил қилиш. Эвристик таълим фаолиятининг мазмуни. Эвристик қобилиятларнинг ривожланиш динамикаси. Диалог асосидаги эвристик таълим тизими. Эвристик таълимнинг принциплари.

49-Мавзу. Инклюзив таълимга бўлган эҳтиёжлар ва сабаблар

Имконияти чекланган болалар турлари ва уларни инклюзив таълимга жалб этиш омиллари. Инклюзив таълимнинг моҳияти, интеграцион таълимдан фарқи. Имконияти чекланган болалар турлар. Инклюзив таълимнинг халқаро ва республика миқёсида ҳуқуқий асослари. Инклюзив таълим тизимида фаолият кўрсатувчи ресурс ўқитувчи ва ижтимоий педагогнинг вазифалари. Мақсадга мувофиқ олиб бориладиган таълим-тарбия ишлари.

50-Мавзу. Билимлар иқтисодиётида ахборот ресурслари инновацион ривожланишининг асосий омили сифатида

Билимларни бошқаришда ахборот технологиялардан фойдаланиш. Билимларни бошқаришнинг функциялари ва методлари. Янги ижтимоий-иқтисодий шароитда ахборот технологиялардан фойдаланиш. Янги технологияларни жорий этишда инновацион ривожланишнинг муваффақият омиллари. Янги технологияларни жорий этиш орқали компанияларнинг муваффақиятли инновацион ривожланиш мисоллари. Билимларни бошқаришнинг компонентлари: аксиологик компонент, технологик компонент, шахсий-ижодий компонент.

ТАВСИЯ ЭТИЛАЁТГАН АДАБИЁТЛАР

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси-Т.:Ўзбекистон, 2017.- 46 б.
2. Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Қонуни. ЎРҚ-637-сон. 2020 йил 23 сентябрь.
3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “2022 — 2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида”ги ПФ-60-сон Фармони, 2022 йил 28 январь.
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-5847-сон Фармони, 2019 йил 8 октябр.
5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сон қарори, 2017 йил 27 июль.
6. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг камровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сон қарори. 2018 йил 5 июн.
7. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Олий таълимдан кейинги таълим тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 304-сонли қарори. 2017 йил 22 май.
8. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлис Қонунчилик палатаси биринчи йиғилишидаги нутқи. // Халқ сўзи газетаси. 2020 йил 21 январь, № 15 (7517)
9. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлис Сенатининг биринчи мажлисидаги нутқи. // Халқ сўзи газетаси. 2020 йил 22 январь, № 16 (7518)
10. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги нутқи. // Халқ сўзи газетаси. 2020 йил 23 январь, № 17 (7519)
11. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг БМТ Бош Ассамблеяси 75-сессиясида сўзлаган нутқини ўрганиш ва кенг жамоатчилик ўртасида тарғиб қилиш бўйича ўқув қўлланма. Т.: Маънавият. – 2021. – 278 б.
12. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг 2022 йил 20 декабрдаги Парламентга Мурожаатномаси // 2022 йил, 20 декабр.
13. Мирзиёев Ш.М. Янги Ўзбекистон стратегияси. Т.: Ўзбекистон. 2021 йил, 464-б.
14. Мирзиёев Ш.М. Танкидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик–ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қоидаси бўлиши керак. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил якунлари ва 2017

йил истикболларига бағишланган мажлисидаги Ўзбекистон Республикаси Президентининг нутқи. // Халқ сўзи газетаси. 2017 йил 16 январь, №11.

15. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. – Тошкент : Ўзбекистон, 2016. - 56 б.

16. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш—юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. Тошкент: Ўзбекистон, 2017. – 48 б

17. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга курашимиз. – Тошкент: : Ўзбекистон, 2017. – 488 б.

18. Heather Fry., Steve Ketteridge., Stephanie Marshall. A Handbook for Teaching and Learning in Higher Education. Third edition. This edition published 2009 by Routledge ,Inc.p 525.

19. Greg Light, Roy Cox, Susanna Calkins. Learning and Teaching in Higher Education. Los Angeles, London, New Dehli. 2014, 341 p.

2. Илмий адабиётлар

1. Акимова О.Б., Исмаилова З.К., Махсудов П.М., Уткина С.Н. Методика профессионального обучения. – Т.: Navro`z, 2020.-146 с.

2. Hakimova M.F., Mamarajabov Sh.E. Maxsus fanlarni o`qitish metodikasi - Т.: Iqtisodiyot, 2021, 200-bet.

3. Иноятлов У.И., Муслимов Н.А., Рўзиева Д.И., Усмонбоева М.Х. Педагогика: нопедагогик олий таълим муассасалари учун мўлжалланган дарслик.— Тошкент: Низомий номидаги ТДПУ, 2016. – 256 бет.

4. Файзуллаева Н.С. Исламов А. Экономика и менеджмент в образовании.-ТДИУ, Iqtisodiyot, 2019.

5. Хакимова М.Ф., Мусаханова Г.М. Касбий педагогика –Т.: ТДИУ, Iqtisodiyot, 2019. -324 б.

6. Муслимов Н.А., Усмонбоева М.Х., Сайфуров Д.М., Тўраев А.Б. Педагогик компетентлик ва креативлик асослари. Ўқув методик қўлланма. /— Тошкент, 2015. –120 б.

7. Ochilova G.O. Ta'lim texnologiyalari: O'quv qo'llanma - TDIU, Iqtisodiyot, 2021 –250 b.

8. Креативная педагогика. Методология, теория, практика. под ред. д. т. н., проф. В. В. Попова, акад. РАО Ю. Г. Круглова. - 4-е изд.— М. : БИНОМ. Лаборатория знаний, 2014, - 322 с.

9. Tojiboeva D., Yoldoshev A. Maxsus fanlarni o`qitish metodikasi. Darslik. – Т.: Aloqachi, 2018. -568 б.

10. Хакимова М.Ф., Лутфуллаева Н.Х., Абдуллаева Р.М. Махсус фанларни ўқитиш методикаси. – Т.: Iqtisodiyot, 2019.-138 б.

11. Исамитдинов С., Мадғофурова Д. ва бошқалар. Психология ва педагогика асослари. – Т.: Фан ва технология, 2014. -116 б.

12. Хаджабоев А, И.Хусанов. Касбий таълим методологияси. –Т.: Фан технология. 2006. -175 бет.

13. Чичерина Я.И., Нуркелдиева Д.А., Якубжанова Д.Я. Мутахассислик фанларини ўқитиш методикаси. – Т.: Фан ва технология, 2014. – 128 б
14. Атамуратова ва бошқ. Мутахассислик фанларини ўқитиш методикаси. –Т.: Янги аср авлоди. 2008. – 180 б
20. Асқаров М, Хайитбоев М, Нишонов М. Педагогика. Дарслик. -Т.: Талқин, 2008. -289 б.
21. Бегимкулов У.Ш. Педагогик таълимда замонавий ахборот технологияларини жорий этишнинг илмий-назарий асослари. – Т.: Фан, 2007. - 143 б.
22. Ирматов Х, Абдуллаева Ш. Педагогика назарияси. Дарслик. -Т.: Фан ва технология, 2008. -288 бет.
23. Drapeau Patti. Sparking student creativity (practical ways to promote innovative thinking and problem soving). – Alexandria – Virginia, USA: ASCD, 2014. –54
24. Michael J. Feuer., Robert E. Floden., Naomi Chudowsky., Judie Ahn. Evaluation of Teacher Preparation Programs. Copyright 2013 by the National Academy of Education. All rights reserved.Inc.p120. <http://www.naeducation.org>.
25. Pauline Davis.,Lani Florian. Teaching Strategies and Approaches for Pupils with Special Educational Needs: A Scoping Study. Copyright © Queen’s Printer 2004, Inc.p 87.
26. Тожибоева Д. ва бошқ. Иқтисодий педагогика. -Т.: Фан ва технология. – 2008. – 256 б.
27. Холиков А.А. Педагогик маҳорат асослари. Т,; Иқтисод. Молия, - 2009. -418 б.

3. Интернет сайтлари

- 1.www.gov.uz– Ўзбекистон Республикаси ҳукумат портали.
- 2.www.lex.uz–Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси.
3. www.ereport.ru - Обзорная информация по мировой экономике
4. www.stplan.ru- Экономика и управление
5. www.catback.ru- Научные статьи и учебные материалы по экономике
6. studme.org/ -Учебные материалы для студентов.
7. www.soliq.uz – Ўзбекистон Республикаси Солиқ Қўмитаси сайти.
- 8.[www. stat.uz](http://www.stat.uz)– Ўзбекистон Республикаси Статистика Қўмитаси сайти.
- 9.<http://www.edu.uz> – Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг расмий веб сайти.
- 10.<http://www.tseu.uz> – ТДИУ нинг расмий веб сайти.